

NYKIÖRCK, GABRIEL JOHANNES

Huru en domare med godt samwete kan bestå både inför Gud och menniskior, förestäldt uti en christelig prädikan wid laga sommar-tinget uti Kieflinge den 5. maji 1772. Af Gabriel Joh. Nykiörck ... Lund,

1772

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
 - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
 - *Sök:** Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
 - *Klipp & klistra:** Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

1772.

Teol.
Pred.
Jul 25
(1772)
1700-1829

I Jesu Namn.
Hur en Domare med godt Samwete
kan bestå både inför Gud och
Menniskior,

Förestådt
uti en Christelig

Brådika

wid

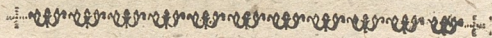
Laga Sommar-Tinget
uti Kieflinge

den 5. Maji 1772.

af

GABRIEL JOH. NYKIÖRCK

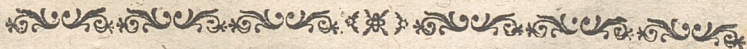
Comminister wid W. Sallerups och
Kemmarlöfs Församlingar.

Imprimatur

SVEN J. MUNTHE.

Fac. Theol. h. t. Pro-Des.

UND, Tryckt hos Hof-Cammereraren och Directeuren

CARL GUSTAF BERLING,

I Namn Faders och Sons och den
Helige Andes, Amen.

Du jag förkunna skal Dit ord och Tina un-
der, thet ware Gudligt tal och inga mennskio-
funder. Gif at then goda säd, som är Dit hel-
ga ord, af mig må læras rätt och falla i god
jord. R. 323: 6.

Förberedelle.

Särdaste Ithörare! Ibland alla andra swärig-
heter, som wi för synden och igenom synden of-
öfwerdragit, räknas billigen Rättegångar; ty
the bortspilla mycken tid, orsaka stora kostnader, ofta och
uplösa then förtroiligaste wänskap och giora then nästan o-
möjelig at åter knytas; the upväcka både in- och utwärtas
oro,

oro, sätta ej sällan hela samhällen uti swillrådigaste belågenhet. Likwål hafwe wi orsak then wise Guden outhörliga lof- och tackfägelsesoffer hembära, som i wårt förderfwade släkte, til förekommande af yttersta nöd, wiså förordnat, at befalla, wiså at lyda: Domare. Embetet inträttat, gifwit påliteliga föreskrifter til Rättegångars utförande; Ristat Lag, hwarefter bör dömas, twistigheter afgöras, swårigheter afhielpas, hwar och en til sin rätt befördras, dygd belönas, men odygd straffas.

Når wi med skyldig upmärksamhet kaste våra ögon på thet elände, uti hwilket synden of husingar försatt: hwad blifwe wi då warse? et sammanhang af the aldraswärafte afwentyr. Then ene wäldförew sig på then andre, och honom förolämpar; then ene bedrager then andre: ja, thet stillaste, thet fridsammaste sinne warder ej sällan genom både himlitg och uppenbarlig påförd wrånghet til en gäfsande galla retat. Hielp Gud! om här nu intet wore någon Lag, ingen Domare, som stipade Lagen och then til sin rätt utöfsning befordrade: hwad skulle då the ogudaktige frukta före? för intet. Huru skulle icke då wårt lif, wår egendom, wår åhra dageligen stå på spel, dageligen stå i fara, at tappas? thet som nu kan afhielpas med en liten förlust under lifwets behåll, skulle då kosta blodet. Då skulle Cain ännu wiså sin blodtörstighet på en from Abel. Då skulle en nog ringa twistighet göra swårdet skarpt, och et litet ord orsaka, at thet genast systade åt strupan. Förthen skul, ehuruwål thet är en oförnekelig bedröfwelse, at wårt släkte inför en Domstol med hwarannan går til rätta: (ty thet utmärker en skienbar stridighet ostast å ömse sidor) är thet dock godt, at hafwa Lag och efter Lag få then rätt, som man annars utan Lagen skulle gå miste om. Thetta

har then ewlga Wissheten sielf insedt, och förthen skul af en Guds domelig nit om oordnings hämmande, af et rent medlidande med de oskyldige, af en billig hämd öfwer the wanartige, at the i thetta lifwet, til förbättring, skola näpste wara da, Domare: Embetet förordnat, som i Des ställe Lagen skal utöfwa, och efter Lag skilja emellan them, hwilka för rätta hafwa något, at andraga. Ar nu Domare: Embetet så heligt, at thet icke fotar sin myndighet på någon menisklig, utan Gudomelig inrättning: sitter nu en Domare i Guds ställe, at döma på jorden, så följer här af, at wi om thetta Embetet ej andra begrep kunne och böde giöra oss, än at thet är et heligt, et swårt, et med mycket ansvar förknippat Embete. Godt, ja, aldeles nödwändig är thet altjä, at en Domare, genom Guds nåd, så förhåller sig i sit Embete, at han med then rättfärdige Samuel, then sidste Domaren i Israel, för hwent thet ock wara måtte, kan öfwer sina gjöromål åberopa sig sit samwetes witness börd och säga: St, här är jag: swarer mig inför Heranonn och hans Smorda, om jag någons mans åsna eller ora tagit hafwer? om jag hafwer gjordt någon öfwerwäld, och orätt? om jag någon undertrykt hafwer? om jag af någons mans hand tagit gåfwor, och hållit thet hemligt. 1. Sam. 12: 3.

Thessa ordens widlöftiga innehåll, som följakteligen skulle borttaga förmynken tid til utförlig förklaring, lærer hindra oss thetta Samuels märkliga utrop så, som borde och anledning wore, eder andakt föreställa. En rättsinntig, en wälsbetänkt, en samwetsgran Domare kan och lærer sielf här af hämta sig nödwändiga underwistnings regler uti sit dryga Embete, thet samma, så wida någonsin för en dödelig möjlig är, ostraffeligen utföra både för Gud och Meniskior.

* * *

Uti thet Israelitiska samsundet war olydnaden emot Gud redan til en sådan högd kommen, at thet ej längre wille wara underkastadt Guds Konunga wäld, öfwat genom blotta Domare. Lutan wäntes, at, så wäl som the omälggande hedningar, hafwa egen Konung, född af egit blod. Thet gif ej långt på tidens utdrägt, för än Samuel theenna dårskap med misshag; sil afhöra; och ehuruwäl han å Guds wägnar thet Israelitiska folket theenna otillbörligheten förehöll, hade thet icke behageligare intryck, än at thetas begäran, oaktrade alla ytterligare goda föreställningar, nödwändigt skulle gå i fullbordan. Thetta war wäl en swår sak för Samuel på egit bewåg, at wärkställa: thy hämtiöt han ock målet til högsta rätten, nemligen til Gud sielf, som gaf thetta märkliga och wisa utslag: Hör Folkens röst i alt the hafwa talat tig til: förty the hafwa icke förkastat dig, utan mig, at jag icke skal wara Konung öfwer them. 1. Sam. 8: 7.

Seban altså Samuel för älder fful icke allenast sit Domare-Embete i Israel nedlagt, och thet på sina Söner Joel och Abia förflottat, utan ock, efter Israels åstundan och then underwising Gud sielf honom gifwit, smort Saul, Kis Son, til thes Konung; återstod nu ingen ting widare för honom, än at han af Folket begärade witnessbörd om sit förhållande och åberopade sig sin egen råttträdighet uti sit Embetes usforande, thet han ock gjorde, och sant thet både tillbörligast, och efter omständigheterna lämpeligast, at giöra uti thes Konungs Sauls närvaro, sågandes: Si här ar jag: swarer ic.

Twenne ting woro, som för Samuel gjorde Doms-Embeter betydelligen tungt: nemligen, Först, at han hade en Gudomelig fullmakt; hwarföre han ock in för Gud

en förestående råfenskap skulle aflägga. Han borde gifra redo för sit betrodda pund, om han thet nedergräft eller förmerat. Sedan hade han et olydigt och hårdnackadt folk, at skilja emellan, som wäl icke underlåtit, med wrånga, med sinliga, med odygbiga föreställningar gifra försök råf-ten wrida: Domaren med estertal förfördela: förhöret illa uttyda: Doms affågningen klandra. Sannerligen war thet swårt nog för Samuel, at gå en jämn wäg, på thet han icke med skäl skulle beskylas hafwa wikit til höggra eller wån-stra sidan. Inteligen hade Samuel et Samwete, thet han ej med någon upsätelig fläck wille förstyggga, utan fast heldre i renhet, i helgd, i ostraffelighet för Gud och men- niskior bewara.

Samma trenne omständigheter gifra ännu en Domare nog af. En Domare är en Guds Embetsman, therföre wi ock böre weta, at Gud uti sit allwetande råd håller bok öfwer hans gifromål the minsta med the största. Om han nu intet, när han sätter sig på stolen at döma, påminner sig i hwems ställe han sitter: hwems Embete han förer; om han någon med wäld, som ej blott med ut- wärtes makt skte kan, öfweraskar; om han någons egen- dom sig underkräftar: om han then ogudaktige från näpft frikänner: om han then rättfärdige och oskyldige emot La- gen undertrycker; om han tager gäfwor, och förthy, under skien af råtrådighet, en wrång dom affäger; så har han en Gud, at swara före, som i domen för honom ej wil läg- ga finger emellan Lag och Rättwisän. Utterligare måge wi bekänna, at en Domare leswer i farliga, i dygdlösa, i tadessuka tider. Jag påstår, at hans gifromål måge wa- ra aldrig så wäl på Lag grundade, så äro de dock underka- stade odygdens obilliga granskning, som wil inbilla the en- faldige,

falsdige, at then ene sådt förliten, then andre åter förmycken rätt. En samwetslös menniska har sig ock bekant tufsende grep, at förgylla en orättfärdig sak, falska wittnen framkalla, then samma med gudlös edgång bestyrka. Här af händer, at en Domare, om han wore aldrig så rättwis, ofta nödgas, fast emot sin wilja, orätten befordra, i kraft hwaraf han ofta måste giöra sitt Embete med suckan. Här tillmed, när en Domare besinnar, at han har et samwete, hwaras besläckande på sidstone medförer ousägelig oro, och hwaras behållande i renhet tilförer nåd hos Gud, frid och stillhet inwärt: hwad bekymmersam swårighet möter honom icke då, at genom nåden rätt kunna Korsfästa sitt Klött, med thes lustar och begärelser? Gal. 5: 24. så at han icke med begär kastar sina ögon på det glimmande stoftet, och låter thet sig bedraga: icke någon för ensidig owilja i domen för fördelar: icke någon för thes höghet anser, på then syndiga grund, at winna gunst igen: icke någon för thes ensaldighet och ringhet förtrycker, utan giör så rätt, at han, såsom David, kan två sina händer med oskyldighet. Ps. 26: 6. Såsom en swag menniska kan en Domare afwen fela, men när han samwetsgrant fölter Lagen, icke allenast efter thes bokstaf, utan ock efter thes förstånd; och fördrigt i thy mål, thet Lagen icke så aldeles kan skilja, i bönen tilbeder sig uplysning af Gud, så at han dömer både efter samwete och synbar billighet, så kan han både för Gud och Menniskior bestå, och til slut med Apostelen Paulo säga: Jag hafwer wandrat för Gudi uti et godt samwet, alt in til themna dag; Ap. G. 23: 1. ja, här af i Andans glädie sig berömma och fågna med Samuels yttrande: Si, här är jag, swarer ic.

8

Eiden tillåter ej, Eder längre med något beredelse-tal
uppehålla. Wi skynde i Jesu Namn til wårt föresatta
ämnes utförande, hwar til wi oss utbedie nåd af högden i
Jesu egen fullkomliga bön: Fader wår 2c.

Texten läses uti 1. Mos. 2. Cap. w. 17.

I skolen ingen person anse i Domen; u-
tan skolen höra then litsta såsom then stora, och
icke hafwå försön för någons mans person: ty
Doms-Embete hörer Gudi til.

Helige Fader! helga Tu oss i tina sanning: ty titt
tal och ord är och blifwer en ewig sanning.

Jag wil Eder andakt föreställa

Huru en Domare med godt samwete kan bestå
både in för Gud och menniskior. Detta skier, när han

1. Uti domen ingen person anser.
2. Besinnar hwems Embete han förer.

Nu, mitt tal thet falle så, at jag thet kan förswa-
ra; onyttig ord ej gå, ej af min mun utfara, men när
jag tala bör, Hielp Gud, jag talar rätt, O Jesu! tun-
gan rör, och lär thet bästa sätt. N. 297: 3.

A f h a n d l i n g.

Första Delen.

Suru en Domare med godt Samwete kan bestå både in
för Gud och menniskior, skier när han först utt
domen ingen person anser. Wärdaste Åhörare! Såsom
Gud

✻ ✻

Gud är selswa heligheten, missagat honom jämtväl all
ogudaktighet, af hwad namn then wara må: ty Gud är
icke then Gud, hwilken et egudaktigt wäsende beha-
gar, then ther ond är blifwer intet för honom. Ps. 5.
5. Wåra bedröfweliga tidens omständigheter bewisa, at syn-
damättet af ondskan öfwerlöbar: ja, hielp ewige Gud!
huru stor anledning gifwes oss icke, at förlikna wårt tide-
hwarf wid Dawids, öfwer hwilket han så suckar: Hjelp
Herre! the helste äro förminskade och the trogne få
ibland menniskors barn, Ps. 12: 2. och wid Pauli, när
han med gråtande ögon faller ihenna klagan: Somlige
wandra fiender til Christi kors. Phillp. 3: 18. Ju
mera ondskan nu öfwerlödigt tiltager, ju mera slit wil här
anläggas af them, som thet egenteligen tillkommer, then
samma at hämma.

Tu swärd har Gud förthensful beredt, odygden at
straffa och dygden från öfwerwäld befria; nemligen et An-
deltigt och et Werldligt, hwilka til at uti en frimodig
Andans nit föra then store ordnings Guden öfwerlämnat
Läro- och Domare-Embete: ther wid han ej underlä-
tit alswarsamma hotelser utgifwa för them, som thesa tu
swärd för egennyttiga affigter antingen misbruka, eller för-
summeligen föra, och liksom på spiken uphänga af rost at
förderfwas.

När ondskan spökar uti våra mörka tider, och Lä-
raren, liksom en af tiufwen förtiust hund, tiger stilla, ej
är waken på sin påst, ej stiger på sit fäste, ej skådar och
ser til hwad honom sagt warder, och hwad han swara
skal Herren, som honom straffar: Hab. 2: 1. Hielp
Gud! så har han domen redan öfwer sig såld, af Guds
egen hand underskrefwen, så lydande: Och tu mennisko-
barn,

barn, jag hafwer satt tig til en wäktare öfwer Isra-
 els hus: när tu hörer något af minom mun, at tu
 them på mina wagnar bewara skal, när jag nu säger
 til then ogudaktige: tu ogudaktige måste döden dö,
 och tu säger honom thet icke, at then ogudaktige må
 taga sig til wara för sit wäsende; så skal wäl then o-
 gudaktige dö för sit wäende skal, men hans blod wil
 jag kräftja af tin hand. Hes. 33: 7. 8. Här höre wi hwad
 en Lärare åligger, hwad ansvar hans Embetes försumme-
 liga utförande medförer. Nu påstår jag på helt säker grund,
 at en Domares pligt är ei mindre betydlig; och hans an-
 svar, om han ur akt låter hwad honom tillkommer, ej min-
 dre obrägeligt. En Lärare prädikar, warnar och förma-
 nar i tid och otid uti Öfwer-Herdens ställe: en Domare
 dömer i Guds ställe. Eika så litet nu Lärarens Embete är
 Lärarens egit, så litet är ock Domarens Embete Doma-
 rens egit. Eika så illa det bekommer en Lärare, at wanwår-
 da Öfwer-Herdens honom ansötrodda Embete, så illa be-
 kommer thet ock en Domare, at wårdslösa eller besläcka
 thet Embete, sem honom af then högste Domaren, Gud i
 Himmelen, betrodit är: Ty så säger Salomon: Then som
 then odudaktige dömer godan, och then som fördd-
 mer then rättfärdige, the äro både HERANOM en
 styggelse. Ordspr. 17: 15. Här af upkommer nu themna
 nödwändiga slutmening; at, så wida en Domare för men-
 niskior, men i synnerhet för Gud skal bestå; måste han be-
 sita sig om et godt samwete uti the honom tillkommande gö-
 romål: hwilket skier så han uti domen luge: a person anser,
 utan dömer efter Lag och samwete. Guds mannen Moses
 förhåller en Domare thetta uti helige Texten: I skolen
 ingen person anse i domen.

Vi hafwe af werldsliga Lagstiftarens hand emottagit goda Lagar, grundade på then fullkomligaste Lagstiftarens, nemligen Guds of förestrefna Lag: Lagar, sade jag, thet efter wi dels böre inrätta lefwernet, dels dömas, när så behöfs. Men ho wet icke, at uti tillämpningen en obdogdig menniska, til fleras förtryck, Lagens rätta förstånd kan förtyda, såsom thet of undertiden wärfeligen skiedt, och tiläfwentyrns ännu skier. Skier nu thetta antingen för egennytta, eller för räddhåga, eller för gunsts winnande, eller för en rättsökandes ringa anseende och söga medförda myndighet: skier thet til rättwisans förtryck, men til orättwisans befordran, så hafwes theruti domen. asseende på personen.

Så gick thet, Gudi klagat! til ibland Juda: folket, thet öfwer Propheten Michas faller thenna suckan: Gode män äro borte i thesso lande, och the rättferdige äro inset mer ibland folket: the fara alla efter, at utgluta blod; hwar och en jagar then andra, at han skal förderfwa honom, och mena, at the gödra thet wäl utinnan, när the ondt gödra; hwad Försten wil thet säger Domaren, på thet han skal gödra honom en tienst igen. The wäldige tala efter sin egen willja, til at gödra skada, och wrångat hwart the willja. Then aldrabäste ibland them är såsom törne, och then aldraredeligaste såsom tistel. Mich. 7: 2. 3. 4. Ja, ytterligare: I förwänden rätten uti malört, och stöten rättwisans neder til jordena. Am. 5: 7. Huru illa stod thet icke til i Propheten Habacucs tid? Han säger: wäld går öfwer rätt; thet före måste Lagen blifwa tilbaka, och ingen rätt kan til ända komma: ty then ogudaktige öfwerfaller then rättfärdige, thet före gå wränga domar. Hab. 1:

3. 4. Huru orättwist, hute wi icke, thet har tilgådt i Rådet i Jerusalem, när Paulus nödgades tiltala Öfwerste-Presten Ananias, som war en bisittare i Rådet, sålunda: Gud skal så tig iu hwitmenade wägg: sitter tu, och skal döma mig efter Lagen, och biuder så mig emot Lagen? Apostl. Br. 23: 3. I betraktande här af läse wi liusligen finna hwad anledning Salomon haft til thetta sit märkelige utmåle: ytterligare säg jag under solen Domare säte, ther war et ogudaktigt wäsende, och rättwisones säte, ther woro ogudaktige. Bräd. B. 3: 16. Jag wil ej tala om våra tider. Gud hielpes of! ondskan är wäl stor i alla stånd: och thet kan möjeligen hända, at ther man borde förmoda största rätt, ther spörjes största orätt. Moles, som war uplyst af Gud sielf, säg långt in i themna saken: förthen skul, när han förordnade Domare i Israel, gaf han them themna regel: I skolen ingen person anse i Domen.

Flere omständigheter äro, hwarigenom en Domare sit samwete kan förkränka. Hwar och en wet, hwad intryck et blänkande stoft kan giöra på et menniskligt hierta. Gåfwor lära wäl ej gifwas uti en rättfärdig sak; men torde wäl biudas, så saken ej synes gynnas af Lagen. Lagas the, men dömes likwäl rättwist, så är dock samwetet skadat: ty gåfwan war hwarken biuden eller tagen i god affigt; tagas ock gåfwan och för gåfwas skul dömes orättwist, så är samwetet på dubbelt sätt besläckat: ty then siäl är dömd til döds, som icke dö skule, och then til life, som icke lefwa skulle. Hes. 13: 19. Är hiertat upståndt af himligit hat och bitterhet emot en eller annan, och domen för sådan illwilla, efter illa uttydd Lag, affäges, så är iu samwetet ofredat. Gafwa de Höge och Förnämte Mål för Rätten

ten at andraga, och för at winna theras gunst, eller af farhåga, at tappa theras ynnest, utan affeende, om saken är rättmätig eller ej, om then är med eller mot Lagen, wrängeligen dömes, så besäckas samwetet. Zattar en Domare then obilliga fördom: then eller then kan jag, til egen eller andras fördel, döma huru jag behagar; ty dels förstår han thet ej sielf, dels tillåta honom ej hans willkor, at utföla sin rätt på högre ort, och således dömer honom ifrån hans rätt, thet är at förkränka samwetet. Begår en Domare förhastande uti en otydelig och af en odygdig anförare utsmockad sak, så är samwetet för fördelat, ehuruwäl sådant skiedt, antingen af en bråsta, utan upsåt, at befordra ondskan, eller af för honom anförda falska upgifter: ty thet är oförnekligit, at, om ransakningen, til större uplysning, med mera noggrannhet föregådt, domen ock skulle sådt annat innehåll. Alla dessa omständigheter giöra fläckar uti en Domares samwete, emedan therigenom hafwes affeende antingen på egen eller andras person, antingen på rikedom eller fattigdom, antingen på slughet eller enfaldighet, antingen på höghet eller ringhet. Detta således til egit samwets lugn, til egit bestånd på domsens dag, at förekomma, är en Domares höga plikt, giffwa aft på Mosiis wålmenta tiltal: I Tolén ingen person anse i domen.

På Domstolen bör en Domare wara owäldbug, och partiff: intet hysa andra affifter, än de, som samwets lugnet, Lagens rätta förstånd, rättwisan och hwar mans rätt befrämja. Så rättfärdig är Gud, at Apostelen Petrus om honom giör thetta förhårliga uttal: nu förnimmer jag i sanning, at när Gudi är intet anseende til personen. Apostl. Br. 10: 34. Sådän rättwisa tihörer ock

en Domare öfwa: så at han ej för några olagliga och samwetslösa affikter sit Embete ohelgar, personer anser, och således förlorar et godt samwete.

Thet lærer näppeligen stic uti våra tadelfulla och onöisamma tider, ehuru ock en Domare sina Domslut på tydeligaste Lag fotar, at han kan wara utan åtal af en bitter tunga; under hwilket han likwål, så han rättwisan efter Lag och samwete befordrar, kan fågna sig af Herrens egit nådiga tiltal; tu menatstio barn skal intet frukta dig för them, huru the döma dig; ther äro wäl gensträfwoge och hwassa törnen emot dig, och tu bor bland Skorpioner: men tu skal intet frukta dig huru the döma dig, eller förfära dig för theras trug. Hes. 2: 6. Men om en Domare anser Lagen såsom et stycke war, theruti han efter egit godtycke, kan sätta hwad bild han wil, och förtiusser samwetet, at thet softwer sött på ondskones bädd: huru skal han wäl så wara säker för andras åtal? huru skal han wäl så kunna inbilla sig, at the rättfölkande äro förnögde? huru skal han så kunna bestå, när en högre Domstol af honom fordrar redogörelse? ja, hwad wil han en gång swara, när then högste Öfwer Domaren upväcker samwetet, och honom tiltalar såsom then otrogna Gårds-Jogden: Stör räkenkap af tit fögderi? Luc. 16: 2. Gud sielf framställer genom Propheten Esaiam i thetta ämne sådane frågor: Hwad wiljen i gjöra på bemfölkningenes och olyckones dag, then fierran efter kommer? til hwem wiljen i fly om hielp? och hwar wiljen i låta edra åbro? Es. 10: 3.

Våra tider äro wäl så med Satans orma: gälla förgiftade, at orättwisan älskas, men rättwisan ratas. Kan ock hända, at en Domare theraf drager mycken fördel och gynnest,

ynnest, om han emot Lagen befordrar en wrång sak til ofskuldens förtryck. En Domare sitter fördensful på sin Domstol mången gång liksom emellan twenne eldar. Grundar han domens afflutning på Lag, så ådrager han sig ej fallan hat, afwund, misgynnande och förföbljelse. Förtyder han ock Lagen och således skrifwer En wrång dom, Es. 10: 1. så bränner han samwetet och ådrager sig Guds hämd. Hwad är så här at giora? jo, man måste mera lyda Gud, än menniskior; Apostl. Br. 5. 29. ty thet heter: I skolen ingen person anse i domen. Jag håller theskutan före, at en rättträdig Domare skal dock på sidstone warda wördad: ty ingen, som wil förnuftigt döma, lärer kunna taga i mistrycko, at en Domare dömer efter föreskrifwen lag. Then som har en orättfärdig sak för domstolen andragit, och then tappar; han har at skyllda sig sielf, och hwarcken kan eller bör thesföre klandra Domaren. En Domare kan emedleertid i sit samwete trygga sig therwid, at när han gior rätt, så gifwer han både Gudi och menniskiom thet them tilhöder, så kan han ock bestå för them båda: ty Herrens befallningar genom Mosen är af honom fullgiord: I skolen ingen person anse i domen.

Til en rättwis Domares upmärksamhet hörer ock widare hwad Texten förmåler: I skolen höra then litla såsom then stora, och icke hafwa försyn för någons mans person.

Låt fattigdomen af den rike wara förtryckt! Låt then ringa af then förnäme wara föraktad! låt enfalldigheten kufwas af en werldslig slug! jag säger: låt alt thetta stie! såsom thet er, Gudi klagat! stier i vårt förderfwade tidehwarf; men in för en Domstol passar det sig intet. Ther höra alla hafwa lika rätt, alla hafwa lika företräde, alla så ansdra sina
ffial;

Skäl; alla gifra sina påståender efter Lag, af hwad stånd, af hwad börd, af hwad wilkor the ock anteligen wara må. Lagen förbindur thet ju intet? twertom Lagen tillåter thet, Lagen befäller thet. En Domare bör ju förthen skul låta enom, såsom medborgare i samsundet, niuta Lag til gods, låta Lagen wara allas skygd, allas skiljoman. Här bör intet hot, ingen persons högghet eller ringhet, ingens fattigdom eller rikedom, ingens wänskap eller owänskap, ingens skyldskap, ingens uselhet eller myndighet förleda en Domare til orättwisa. Lages thetta af en Domare i akt, tå har han Lagen på sin sida, tå bör han ej rådas för någon, tå är hans samwete hellbrågda, tå består han utan blygd för Gud och menniskior.

Andra Delen.

Huru en Domare med godt Samwete kan bestå för Gud och menniskior, skier ock för thet andra, tå han besinnar hwemis Embete han förer. När wi grundeligen betrakte, at Doms Embetet är heligt, af Heranom inwättat, tå lærer wi ock lätteligen finna hwad börda en Domare, såsom en swag Menniskia, har at draga. The afwentyrliga omständigheter, en Domare är underkastad i anseende til menniskior, kunna wäl wara betydliga nog; i synnerhet som odygden i sina ombömen aldrig låter sig öswertygas af et uplyst förnuft; utan låter alltid en sivilig, en aswog wilja spela måstare, jag sade: at the afwentyr, som en Domare här af kunna tilflyta, äro wäl betydliga; men aldrig kunna wi föreställa oss them såsom skäligen hinder för honom, at gifra hwad Lag förmår. Kärleken til medborgaren bör wäl wara wärkelig: men ingen förnuftig kan finna, at någon kärlek wärkas genom ondskans beskydd. Som kärleken
til

till andra, så stor bör och egna kärleken vara; hwaraf up-
 kommer then stora nödwändighet, at man för all ting be-
 håller tron och et godt samwet, 1. Tim. 1: 19. hwilka
 tu ädla stycken en Domare omöjeligen uti et rent hjerter be-
 wara kan, så wida hans tankar ouphörligen spela på thet,
 som werlden tilhörer, hafwande ingen fruktan, at giodra öf-
 werdomaren Gud emot. Wi finne förthenskul orsaken, hwar-
 före Gud genom sin Dienare Mosen ålägger en Domare, at i
 all ting vara råtrådig, at ej anse någon person i dommen,
 at ej hafwa försyn för någons mans person, utan hö-
 ra then litsta med then stora; orsaken härtil, säger jag,
 finne wi vara nedlagd uti Embetets wigt, som han förer:
 ty, säger han: Doms Embetet hörer Gudt til.

Ehwad wi öfwe dygder, eller wi låte odygder, böre
 wi ej, efter Hedningarnas blindhet, hafwa en blott utwärtens,
 utan förnämligast en inwärtens grund thertil. Så fierrant
 thet nu alltså är från Gud, at döma menniskian efter utwärtens
 synbarheter; ty han ransakar hjerter och pröfwar
 niurarna; Jer. 17: 10. så wida skal thet och vara från öf-
 affildt, at allenast winläggas öf om en utwärtens, utan i syn-
 nerhet en inwärtens hellighet, thet är, som Petrus säger, at
 helga Heranom Gud i sit hjerter. 1. Pet. 3: 15. Här af
 följer nu nödwändigt, at hwad Embete Gud menniskian
 pålagt, bör utöfwas til Hans åhra, så at Hans ansförtrodda
 pund ej sielfswäldigt wansfidtes.

Nu hafwa alla Embeten til grund en Gudomelig iurätt-
 ning, ibland hwilka, som förut är anmärkt, Låro och Do-
 mare Embetet äro de wigtigaste. När nu en Domare sig på
 stolen nedsätter, at til ransakning företaga och til domsstut
 utföra hwad förekommer, så måste han, til undwikande af
 alt argt påfund, til et godt samwetes bewarande, grannell-

gen besinna, at han ej sätter sig på någon mennisslig, utan på en af Gud helgad stol, ther Gud wil rättwisn skal bo: Han måste besinna, at han icke sitter i mennisko, utan i Guds ställe, i anseende ock hwartil Dawid kallar Domare Gudar på jordene, och then Högstas barn Ps. 82: 6. Är thet nu en afgjord tydelig sak, at en Domare sitter i Guds ställe, så hörer ju ock Doms- Embetet Gudi til. Så lttet thet alltså wil påsa sig för et barn, at förtyda hwad Fadren talar; så lttet, ja, fast mindre, anstår thet en Domare wanhelga thet Embete, som all werldenes Domare honom ålagt: at förnilla Gudi sin åhra, i thet, at wår Lag, som grundar sig på Guds Lag, genom ensidiga mistag, til ondskans skydd förtydes.

Doms- Embetet hörer Gudi til. Af hwad wi ofwanföre anført, lærer thet icke wara nog för en Domare, at blott i sit hierta therom aldeles wara öfwertygad, at thet är Guds Embete han förer, at han sitter i Guds ställe, at döma, at Lagen är intet Hans, utan Herrans; at han således intet får handla efter eget godtycko med en annars egendom, at han intet är Herre öfwer Lagen; at hans domar på sidssta Doms- dagen skola blifwa uppenbara; at så skola göras wisja anmärkingar, om han något emot Lagen, emot samwetet företaget, och så widare: utan theraf, at Doms- Embetet hörer Gudi til, bör en Domare göra sig många nyttiga slutmeningar til rättwisans wärfeliga utöfwandes wäl öfwerwåga, thet ej wara nog, at weta Guds wilja, utan then måste ock göras.

Eydnaden emot Gud är then ädlaste frukten Domare kan håra; wördnaden för Gud är then sällaste, hwilka bågge dygde- tekn härkomma af et moget besinnande hwad Gud är, nemlig en åskfare af all rättfärdighet, | men en hatare af

af all ogubagktighet. Med thesa bygde:tekn är tron nödwändigt fölgaktig, utom hwilken omdjeltgen någon kan täckas Gudi. Ebr. ii: 6. Är nu en Domare ägare af tron, wärklad genom nåden af Guds Anda uti hans hierta, så är ock Gud med honom, så besinnar han ock hwems Embete han förer och således i domen gör thet Gudi tilhörer: gör han thet Gudi tilhörer i domen, så är hans samwete skärt, är hans samwete skärt, så består han för Gud och menniskior.

Slutliga Påminnelser.

Äf hwad nu i kort enfoldighet talat är kunde wäl många härliga och nyttiga lärdomar till allas underwising i gemen härledas. Men till at iudwika widloftigheter och tidsens utdräs, wil jag allenast i kraft af then pligt mig mit Embete ålaga, några påminnelser gifwa them, som wid thenna Ting: Rätt hafwa at sitta, på hwad sätt thet ock är. Ordningen fordror således, at jag med mina tankar aldrasförst wändet mig till Dig, som är förordnad, at wære Domare wid thetta Ting. Tillåt, at jag å Guds wagnar Dig tiltalar.

När wi med eftertanke kaste wåra bgon på then Ed, Tu aflagt, förän Tu tilträt Dit förordnande, låter then, utan någons förundran, hos os orsaka en öm rörelse, och thet å tina wagnar. Thetta wårka flere omständigheter, ibland hwilka thenna är hufwudsakelig, at Tu, äfwen som andra swaga menniskio:stoft, bår tina hästwor utti lerkar. 2. Cor. 4: 7. Stiftaren til Embetet, som Tu förer, är Gud, högsta Domaren, hwilket påminner mig huru heligt, huru med stort ansvar förknippadt, huru bekymmersamt, ja, huru swårt och tungt Dit Embete är; tyngre, än at thet så, som thet borde, kan båras på dödeliga skuldror; i synnerhet, när Tu thet ej wil wanwårda, utan til samwetes lugn i helgd hålla. Jag för.

förthenksful icke i mistycko, at jag påminner Dig Din Embets
Fylldighet, i anledning af Din med dyr bekräftelse gångna Ed.

Eden har Tu Dig sielf bättre bekant, än jag: ja, jag
wägar påstå, at likasom Gud om sin Lag, til förekommande
af glömsko, hade gifwit Israels barn thenna befallning: Fat-
ter thessa orden i hiertat, och i edra själar, och binder
them för et teken på edra hand, at the äro til en ämin-
nelse för eder ögon; och skrif them på dörrträn i tino hu-
se, och på tine dörr; 5. Mos. B. 11: 12. 20. så bör Din
Embets-Ed såsom en lära wara i Din minnes bok förwarad.
Wi läse om Prästen Zacharias, at han ibland annat prisar
Gud therföre, at han hade påmint sig sit hela Testamente,
och then Ed, som han swurit hade: Luc. 1: 72. 73. sam-
maledes åligger Dig ock, så Tu i Guds ställe nedsätter dig på
Domstolen, påminna Dig then Ed, som Tu Gud och med-
borgare gifwit: påminna Dig hwarwid Tu swurit och hwad
näpst Tu Dig ådrager, om Tu Din Ed wetande och wilsjande
emot Lag och samwete kränker. Tu wet hwad Domare-Em-
bete tilhörer; Tu wet hwad Din plikt är, bättre än jag med
en swag tunga thet förmår utföra: kom therföre ihog; at
then som wet sin Herres wilsja, och intet gör efter hans
wilsja, han skal lida mycken bugg: Dig är mycket gif-
wit och anförtrodt, af Dig skal ock mycket warda ut-
kraft, Dig är mycket befallt, af Dig skal mycket warda
åskat: Cap. 12: 47. 48. ty Dig är sagt hwad godt är, och
hwad Herran af Dig åskar; nemligen at hålla
Guds ord, och bruka kärlek, och wara ödmjuk för Di-
nom Gud. Mich. 6: 8.

Lag Dig granneliga til wahra, at Tu ej låter någon
med gåswor köpa rätten: ty Tu är skyldig then obelönt gif-
wa. Låt ock ingen med mutor förleda Dig til rättwisans
för

förfränkning; ty wet, at then minsta penning orättwist fången, i synnerhet, när thet sker till ofskuldens förtryk, har aldrig wålsignelse, utan twert om förbannelse med sig. Anse håldre them, som biuda mutor, för thet the äro, nemligen Guds och medborgares uppenbare fiender, och war af Petri siene, som med oförsträckt mod swarade Simon Trollkarl, hwilken för penningar wille tilhandla sig then Heliga Anda: Thet tu fördömd wore med tina penningar. Ap. Br. 8: 20. Glimmar gåfwan aldrig så wål i ögonen, så uptänder then dock en brännande eld i samwetet, om then tages.

Haf intet i domen anseende på någon person, hög eller låg, rik eller fattig, klok eller enfaldig, utan hör then litsta med then stora, och gif allom rätt, så får Tu, ansföndt ondskan med sammanbetna tänder gnisslar, af alla wåltänkande thetta härliga witnessbörd; at Tu är en rättfärdig, en samwetssaran Domare.

Dömer Tu af upsåt och bewistigen emot Lagen, så wete wi wål, hwad straff werldslig Lag Dig pålägger; men kom ihog, at Guds hämd är farligare: ty thet är grådeligt falla i lefwande Guds händer. Ebr. 10: 31. Wet, at Doms-Embetet är Herrans, och wanhedra thesfore intet Gud uti domen. War allswarsam och spar intet straffet för them, som thet förtient; war åter mild war belöande mot them som thet förtient.

Låt ingen wända ryggen til Din Domstol med suckar och wakta Dig för the ofskuldigas tårar. I synnerhet wil jag hos Dig hafwa anbefalte the fattige, Enkor och Faderlös Barn, hwilka Gud sielf i sin ömma wård innesluter. Theras omständigheter och wilkor göra wål, at ingen annan tager sig theras sak an, thesfore bör Tu göra. Låter Tu them ej niuta Lag til godo, så kom ihog, at theras suckar och tårar warda såsom glöbände kohl fallande på thens

hufwud och samwete, som thet orsakat: ty så säger Herran; för thet til minnesboken: I Skolen ingen Enko eller Faderlös Barn bedröfwat; bedröfwar tu them, så warda the ropande til mig, och jag skal höra theras rop. 2. Mos. B. 22: 22. 23.

Nu, wi toete Tit Embetes tyngd; men jag beklagar, här är ingen ibland oss, som nu kan hielpa Dig, at bära then samma: thet hörer Dig ensamt til. Runne wi dock på något sätt med våra önskingar och böner til Gud likjom låtta Din swära, ja, ganska swära börda; så skal Gud wara mit witne, at jag wil wara then förste iblandt oss, som med sammanknäpta händer til Gud för Dig skal önska: Din glerning Herran skåde, och sielf thet bästa råde, at början, fortgång, ända, må til hans ähra lända. Gud wärdigas Dig skydda, Tit hierta blif hans hydda; må Guds ord Din spis wara, till thet Tu hän skal fara. N. 335. 9. 10. Wi wille följa Dig med våra böner till Tit Embetes för rättande, och önska; at Herren måtte wara med Dig i domen. 2. Chron. 19: 6.

I Nämnde-Mån och Besittare i thenna Rätt! Weten at Eder Embets pligt är äfwen til en god del drög. I bören påminna Eder, at Ij ären hit kallade, til at blott uppfylla et rum i Rätten, utan til then andan, at med Rådslag efter Lag och samwete gå Domstolen tilhanda. I bören ej tänka, at, om någon orättwisa i ransakning och dom fördröfwat, hela answaret stanar på Domaren allena: ty thesöre ären I uti rätten inympade ledamöter, på thet I, så mycket I förman, skolen hålla wakt öfwer Lagen och råda til thet som godt är. Hårtill förbinder Eder Eder gångna Ed, i kraft hwaraf I ären förpliktade at freda alla och en hwar från orättwisans förtryck.

I, som

J, som til thetta ting ären hittkomne, at med hwarannan gå til rätta, jag menar både Kärander och Swarander; J skolen weta, at thet är allaredo en brist med Eder, at J gån med hwarannan till rätta. 1. Cor. 6: 7. Skie Edra Rättegångar af ilskna och trätodryghet, så ropa Edra Bröders suckar öfwer Eder dubbel förbannelse. Kunnen J på annat sätt i wänlighet genom försikning komma öfwerens, så tycker mig thet både wara Eder anständigare och en san Christendom likmatigare, än med hwarannan träta inför en Domstol. Pro och Edra Mål af sådan beskaffenhet, at ingen annan, än Lagen kan wara Eder skiljoman, så waredock Christelige å omse sidor; giören ej obilliga, sbarmhertiga påståender på hwarannan; ty thet J willen andra skola giöra Eder, thet giören J och them. Matth. 7: 12. Hwilken af Eder, som wid Domstolen tappas sin sak, warder påmint, at thet före hwarcken bära afwund til Domaren eller sin wedersdeloman; ty then förra läser efter Lag hafwa giordt rätt, och then senare efter Lag hafwa sådt rätt.

J, som wid thenna Domstol Eder åtagit, at för lön uti förra andras Rättegångar, J bören ej mistycka, at jag gifwer Eder följande wälmenta warningar. Jag hoppas, at J skärskadat saken förän J Eder then åtagit, men skärskäden then dock än ytterligare rätt noga på alla sidor, inän J then föredragen. Finen J then wara obillig, orättfärdig, så lät thet wara långt ifrån Eder, at uti then samma tala. Inbillen ej then ensaldige, at hans sak är med, ta han är emot Lagen i thet syndiga uplåt at förtiena slem winning; ty thet med förskaffen J Eder på sistone såwade samweten. Waren ej så ondskesfulla, at J med hwarannan skulle sålunda komma öfwerens: Låt mig winna en, så skal tu få winna en annan gång, så hastwe wi emedlertid bägge winning. Bruken inga konstgrepp, at thet med smycka en orättfärdig sak; ty på sådant sätt kan ofta en rätt.

rättwis Dömare förledas, och i synden således dubbelt. Tagen ej fördrögga arfwoden af Edra Hufwudmän, såsom thet, Gudi klagat! ofta händer, at en sak i rättegång kostar mer, än han i sig sielf är wärd. Kunna omständigheterna så medgifwa, at en sak kan blifwa afdömd wid et Ting, så lät then ej undergå tidens utdrägt, i then tanka, at winna dubbel åcker. Waren för all ting skonsamme wid then fattige, then usle, then förtrykte. Präben Tårarna af then oskyldigas ögon; så weten, at Herren samlar thesa tårar uti en lägel, och på sidstone skola the såsom slubhet watn upwäcka wända i Edra samweten.

Eder, som ären hit kallade till at witna, bör jag påminna, at Eder åligger befria samwetet, med sanfärdiga witnessmål. Med hand å bok ropen Gud til witne öfwer Eder upsat, thet Han ock ganska wäl har sig bekant. Tropen öfwer Eder Guds wrede och onåd både till kropp och själ, så wida I swärsjen falskt. Tagen Eder fördensful wäl til wahra at I icke sägen mer än I weten och bören säga: fördoeljer icke heller samningen. Gidren ej falskt Ed för penninge winst: ty thet med lidwen I wäl Guld det för kroppen och själen; men I själsjen och kroppen och själen tvvert om för Guld det.

Sluteligen bör jag ej lämna obemält, at så så wida någon är Swarande wid thena Tingsrätt, som med fullständiga skäl ej kan öfwerbewisas; men dock för medelst halft skäl blifwer ålagd Wärsjemåls: Eden undergå: then akte wäl hwad han gör; han se wäl till, om han med godt samwete kan görä et så märkeligt steg, och med Ed befria sig från then sak, til hwilken han redan halft är bunden.

Hwad nu sagt är, wil jag önska, at thet måtte nytto skaffa hos alla them, som mederbör. Thetta önskar och åstundar jag i then före och i all ewighet högtlöswade Treenige Gudens Namn, i Fadrens, Sonens, och then Helige Andes Namn; Amen.

Skie Gudi här före all åhyan.

www.books2ebooks.eu